

Nikoly Fleischmannové

Pohlavní dimorfismus lebky a jeho změny během senescence

Předkládaná diplomová práce si klade za cíl sledovat pohlavní dimorfismus lebky současné české dospělé populace, a to s důrazem na jeho věkové změny, a také jeho porovnání se současnou francouzskou populací v návaznosti na studii Musilová a kol. (2016). Za tímto účelem byl analyzován povrch exokrania souboru 142 jedinců (CT snímky 59 žen a 83 mužů ve věkovém rozmezí 21-87 let) metodami geometrické morfometrie. Soubor byl rozdělen do tří věkových kategorií (adultus, maturus a senilis). Sledována byla jak forma lebky (velikost i tvar zároveň), tak i samostatně její tvar.

V *Obsahu* se objevuje jedna nedefinovaná záložka navíc, ale to se mi zdá jako jediná výraznější chyba formální stránky práce. V *Úvodu* se autorka odkazuje i na naši publikaci ohledně větší velikosti mužské lebky v různých věkových kategoriích, což je trochu zavádějící, protože zde nebyl vliv věku sledován.

Autorka v *Teoretické části* práce dopodrobna rozpracovává otázku pohlavního dimorfismu lebky, jeho ontogenetického vývoje a různých faktorů, které pohlavní dimorfismus lebky ovlivňují. Důkladně se také věnuje různým dostupným metodám odhadu pohlaví na základě lebky a také vlivům stárnutí na struktury lebky a právě rozdíly mezi pohlavími. Myslím, že by bylo vhodné spíše popsat ten zmiňovaný rozdílný typ osifikace chondrokrania a dermatokrania, než tak pečlivě rozebírat způsob odhadu pohlaví z pánve, ale to je jen názor. Zaujalo mne, že je jako jedna z výhod CT skenů zmíněno i to, že není nutné čekat na maceraci ostatků – to je jistě velká časová úspora vzhledem k tomu, že sledovaní jedinci jsou, zdá se, ještě živí. Myslím, že by už v cílech bylo dobré definovat, co je to vlastně forma a co tvar.

Opět, *Praktická část* je také zpracována velmi přehledně, metody i materiál jsou jasně popsány, doplněny vhodnými grafy a obrázky. Zaujal mne popis obrázku 10 (a to se pak opakuje i ve výsledcích) – totiž to, že barevná škála od červené po modrou má ukazovat na více vyvinutou oblast u mužů resp u žen. V takovém případě bych potřebovala ještě další vysvětlení vzhledem k tomu, že jde o škálu pouze 0-5 mm. Jak by se tedy zaznamenala ta popisovaná ženská prominence struktur lebky? Jak tedy chápat modrou barvu na snímku?

Ve *Výsledcích* velmi oceňuji výbornou obrázkovou a grafickou dokumentaci, která skvělým způsobem doplňuje a osvětluje získaná závěry. Jen mne zajímá, proč se, přes původní rozdělení do tří věkových kategorií, používá pro různé části zpracování redukovaný počet skupin (2,1)? V této části lituji, že si sama nemohu „potočit“ krásné vizualizace a podrobněji si je prostudovat. *Diskuze* je velmi důkladně zpracována, rozebírá výsledky ze všech stran, je přehledná, využívá ke komentářům a porovnáním širokou škálu světové literatury. *Závěry* jsou formulovány stručně a jasně.

Autorka diplomové práce podle mého názoru výborně rozebírá dané téma a cíle, volí vhodné a zajímavé metody a získané výsledky kvalifikovaně diskutuje v kontextu světové literatury. Práce se dobře čte, je přehledná, dobře zpracovaná po všech stránkách. Citovaná mezinárodní literatura je relevantní a recentní. Výsledky práce mají svou výpovědní hodnotu a rozšiřují naše poznání o pohlavním dimorfismu lebky současné české populace.

Za diplomovou práci Nikoly Fleischmannové děkuji. Podle mého názoru plně odpovídá stanoveným cílům. **Doporučuji přijmout předkládanou práci k obhajobě a navrhuji klasifikaci "výborně".**